

PARISKO HITZARMENA: KARBONOAREN EKONOMIAREN AMAIERAREN HASIERA

María Victoria Román¹ eta Ibon Galarraga¹ (BC3).

Bi aste luzetan negoziatu ondoren, Parisko Hitzarmena 2015eko abenduaren 12an, larunbata, onartu zen azkenean. Hitzarmen horri esker **garrantzi handiko mugarrira lortu da klima-politika globalean**, datozen urteotarako herrialdeen anbizio handiago, garden eta koordinatu baten oinarria den aldetik. **Parisen lortutakoak analista askoren espektatibak gainditu ditu**, ohituta baitzeuden klimaren inguruko negoziazioen oztopoz beteriko bide geldora. Gailurraren aurretik adituak adostasun batera iristeko moduko lau arlotan zetozen bat gutxienez: onartuko zen hitzarmena edo protokoloa unibertsala eta legez loteslea izatea; Intended Nationally Determined Contributions, ingelesezko INDC siglez ezagunak direnen anbizioak aldi behin berrikustea eta helburuak lortzeko egindako aurrerapenak gainbegiratzea; finantziazioaren aldeko konpromiso gehiago; eta gobernantza-sistema berriak. Aurrerago zehazten den moduan, Parisko Hitzarmena alderdi horietan guztietan, eta adierazgarriak diren beste batzuetan, emandako aurrerapausoaren sinonimo da.

Begirale batzuen esanetan **Parisen lortutako arrakastaren giltzak prozesu osoan gailendutako gardentasun eta konfiantza apartak izan ziren**. Herrialde guztien ikuspegiak entzun ondoren, berehala hasi ziren elkarrengandik urrundutako ikuspuntuak bateratu nahi zituen testu bat idazten. Lan haren emaitza testu konplexu bat izan zen, baina herrialde guztientzat garrantzia duten alderdiak orekatzea lortu zuena. Klimari buruzko negoziazioen historian lehenengo aldiz daukagu ia unibertsala den hitzarmen lotesle bat (datorren urtean berrestea eta Estatu bakoitzeko legeria nazionalen "sartzea" falta da). **Planetako emisioen % 95 suposatzen duten ia herrialde guztiek (195etik 186) egingo dituzte beren ekarpenak klima-aldaketa geldiarazteko**. Kyotoko Protokoloarekiko aurrerapauso adierazgarria da hori, gogoratu behar baita herrialde garatuak deiturikoen konpromisoa bakarrik eskatzen zuela (emisio globalen % 14 baino ez dira) eta gainerako

Puntu garrantzitsuak

- *Parisko Hitzarmena herrialde guztien ekintza handiago, garden eta koordinatu baten oinarria da.*
- *Arrakastaren gakoak prozesu osoan gailendutako gardentasuna eta konfiantza izan ziren.*
- *Kyotoko Protokoloak emisioen % 14 konprometitu zituen, araubide berriak % 98.*
- *Herrialdeen anbizioa bost urtero areagotuko da 15 gigatonako egungo aldea murrizten joateko.*
- *Klimari laguntzeko urtean 100.000 milioi dolar mugiarazteko helburua 2025etik aurrera berrikusiko da.*

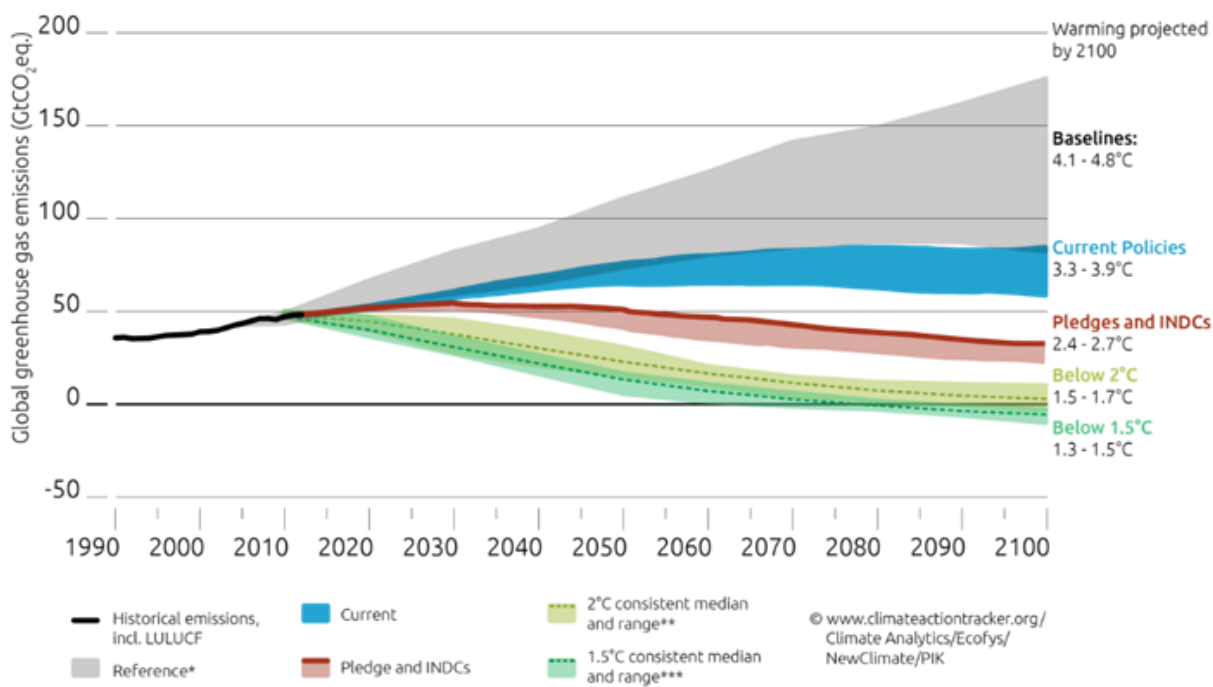
herrialdeak betebeharretatik salbuesten zituela. Inoiz ez bezalako parte-hartze zabal hau eredu hibrido berri bat onartu izanaren emaitza da, gorantz malgutasuna eta beherantz orientazioa, gainbegiratzea eta koordinazioa ezartzen dituen aldetik. INDCetan ezarritako neurri eta helburu nazionalak autodiferentziazioa ahalbidetzen dute, eta horrek saihestu egiten du egoera oso ezberdinak dituzten herrialdeekiko tratu ezberdinaren puntu gatazkatsua. Diferentziazio hori testuaren beste zati batzuetan ere ikusten da, argi uzten baita herrialde garatuek ekin behar diotela bideari eta premia bereziak dituzten herrialdeek nazioartean laguntza izango dutela teknologiaren transferentziaren, finantziazioaren eta gaitasunen sustapenaren bidez.

Source: World Resources Institute (<http://cait.wri.org/indc/>)

Hitzarmenak [1] ez du derrigortzen INDCak aplikatzera, soil-soilik behartzen du horiek prestatzera eta horien berri aldizka ematera. Horixe da barruan bi isurtzaile nagusiak, Txina eta AEB, izateagatik eman behar izan den ordaina. Gailurra egin aurretik zuten guztiek baldintza horren berri, eta zeresan handiena eman duen Hitzarmenaren ahulgunea da. Hala ere, Hitzarmenaren irmotasunez jaso da helburu gisa bermatu behar dela **planetaren tenperatura globala ez dela igoko 2°C baino gehiago industrializazioaren aurreko garaiarekin alderatuta**. INDCen emaitza diren emisioen eta helburu horrekin

bateragarria den mailaren arteko aldea une hauetan 15 gigatonakoa da. Alde hori murrizten joateko herrialde guztiek lortu behar dute lehenbailehen igorpenen gailurra eta 2050etik aurrera emisio garbiak (isurtzen denaren eta karbono-isurbideek xurgatutakoaren arteko oreka) zerora jaistea. Bi baldintza horiek, eta Hitzarmenaren testuan jaso den helburu handinahikoagoak, muga 1,5 °C-tan jarri baita, emisio negatiboak eskatuko dituzte etorkizunean, bai konponbide teknologikoak erabiliz bai basoen kudeaketa jasangarriaren bidez.

- * 5%-95% percentile of AR5 WGIII scenarios in concentration category 7, containing 64% of the baseline scenarios assessed by the IPCC.
- ** Greater than 66% chance of staying within 2°C in 2100. Median and 10th to 90th percentile range. Pathway range excludes delayed action scenarios and any that deviate more than 5% from historic emissions in 2010.
- *** Greater than or equal to 50% chance of staying below 1.5°C in 2100. Median and 10th to 90th percentile range. Pathway range excludes delayed action scenarios and any that deviate more than 5% from historic emissions in 2010.

Iturria: Carbon Action Tracker (<http://climateactiontracker.org/global.html>)

INDCak derrigorrez aplikatzearena jasotzerik izan ez bada ere, xedapen lotesleak onartu ziren INDCen anbizioak areagotzea sustatzeko: batetik, ebaluazio kolektiboa 5 urtero egingo da 2023tik aurrera; eta, bestetik, INDCak gorantz berrikusiko dira, eta hori ere 5 urtero egingo da. 2018an argitaratuko da aurrerapen kolektiboari buruzko lehenengo txostena herrialdeek egungo anbizioa 2020rako areagotu dezaten. Era horretara, **Hitzarmenean INDC horien betetze-maila berrikusteko eta gainbegiratzeko sistema bat ezarri da, herrialde guztientzat berdina**. Mekanismo horri esker askoz ere gehiago egingo da aurrera etorkizunera begira hartutako konpromisoetan. Herrialdeek, emisioak geldiarazteko euren helburuak lortzeki begira, elkarri laguntzeko aukera malgutasun-elementu gisa sartu da. Horrek atea zabalik uzten die emisioen merkatuei eta beste hainbat tresnari, eta baldintza da emisioak bi aldiz zenbatzea ekiditea eta ingurumenaren integritatea babestea. Hitzarmenak, oraingoz, emisioen murrizketa negoziagarriak sortzeko Garapen Garbiko Mekanismoa ordezkatzeko duen beste mekanismo bat ezarri du dagoeneko.

Hiru alderdi horiek bakarrik aurrerapauso handia izan dira azken urteotan negoziazioak geldituta zeudela kontuan hartuta. Baina Hitzarmen honetan badira beste puntu adierazgarri batzuk ere. Esate baterako, gardentasun-esparru komunak eskatzen du herrialde guztiek eman behar dutela aldi berean behin honako hauen berri: euren emisioak, emisioak geldiarazteko helburuak betetzean egindako aurrerapena, egokitze-premiak eta -ekimenak eta emandako edo jasotako nazioarteko laguntza. Gardentasun-maila arian-arian areagotu nahi dela adieraztean, garapen-bidean dauden herrialdeei nolabaiteko malgutasuna ematen zaie beren jakinarazpenen helmenari, maiztasunari eta xehetasunari dagokienez. Jakinarazpen horien azterketari esker, batetik, egin diren aurrerapenak gainbegiratu ahal izango dira eta, bestetik, herrialdeei informazioa emango zaie ondorenerako helburu nazionalak zehazteko.

Gobernantzari dagokionez, hitzarmenean **baldintza berezi bat** aurreikusi da: **klimaren arloko politikak maila guztietan integratzea**, bai emisioen merkatuen kasuan, bai nazioko, erregioko eta tokiko bestelako politiken kasuan. Horrekin berariaz aitortzen da beste eragile batzuek egindako lana, hala nola, gobernuak, enpresek eta erregioetako eta tokiko beste hainbat eragilek. Hitzarmenaren beste lorpen bat klima-aldaketaren arrazoiak eta ondorioak aurkako borrokaren zirkulua itxi izana da, egokitzeko (klima-aldaketaren eragin saihestezinetara) eta kalte-galerei (egokitzeak saihestu ezingo dituenek) aurre egiteko helburuak eta baliabideak barne direla. Alde horretatik, **Hitzarmenean herrialde zaurgarrienei lankidetzaren mekanismoen bidez (teknikoak eta finantzarioak) laguntzearen aldeko aukera egin da, eta ez da konpentsazio-metodoa eskatzen**, horixe izanik negoziazioaren oztipoetako bat.

BC3k COP21-CMP11an antolatutako ekitaldia (Paris 2015) "Regions and Climate Change: A major challenge for local communities" (Erregioak eta klima-aldaketa: erroka handia tokiko erkidegoentzat), 2015eko abenduak 10 (CMNUCC)

Hitzarmenean berretsi da **2020tik aurrera urtean 100.00 milioi dolar mugiarazteko helburu kolektiboa** garapen-bidean dauden herrialdeei laguntzeko, eta argi utzi da herrialde batzuk jadanik ez daudela "garapen-bidean" helburu kolektibo horretako erantzukizunen banaketari dagokionez, eta, gainera, laguntzera eta borondatezko diru-ekarpenak egitera animatzen dira. Esan behar da, bestalde, ez dituela ezartzen konpromiso finantzario lotesleak herrialde jakinetarako, horixe izanik AEBen babesaren truke kendu behar izan zen beste puntuetako bat. **Finantzazioaren helburua gorantz berrikusiko da 2025rako** eta, aurreikuspenak areagotzeko, Hitzarmenean ezartzen da herrialde garatuek jakinaraz dezatela bi urtez behin zer ekarpen egitea aurreikusten duten. Gainerako alderdiek aldian behin jakinarazi behar dituzte hartu dituzten neurriak eta lortu dituzten emaitzak. Eta Hitzarmenean garapen-bidean dauden herrialdeei laguntzeko beste bi bide ere jaso dira, teknologiaren transferentzia eta gaitasunen sustapena, alegia, eta horrek ere agerian uzten du laguntza-arlo guztietan arintzearen eta egokitzearen arteko orekak duen garrantzia, bai eta esku-hartze guztiak laguntza jasotzen duten herrialdeetako lehentasunetara egokituko direla bermatzearen garrantzia ere.

Hitzarmenaren beste hutsuneetako bat "deskarbonizazioari" edota "emisioen neutraltasunari" buruzko aipamen zehatzik jaso ez izana da. Biak ere garrantzi handiko kontzeptuak dira 2°C-ak helburu dituzten emisio-ibilbide guztietan mendearen amaierarako igorpen negatiboak eskatzen direla kontuan hartuta. Hitzarmena 2016ko apirilaren 22an sinatzeko utzi da, eta emisio globalen % 55 egiten dituzten 55 herrialdek berresten dutenean sartuko da indarrean. Bestalde, Parisko Gailurrak aipatzeko moduko beste emaitza duin batzuk ere izan zituen Hitzarmenaz gainera: eragile ezberdinek finantzen arloan hartutako konpromisoak (herrialde garatuak 19.000 milioi dolar eta garapen-bidean dauden herrialdeen eta hirien beste hainbat milioi); herrialdeen eta inbertsiogile pribatuen arteko aliantza berriak I+Gko inbertsioak sustatzeko eta energia garbiak ezartzeko; eta hainbat hiriren konpromisoak epe laburrera emisioak murrizteko. Bestalde, hainbat hirik, erregioak, enpresak, inbertsiogilek eta gizarte zibileko erakundek 11.000 konpromiso hartu dituzte NAZCA atariaren bitartez.

Laburbilduz, aipatutako gabeziak gorabehera, **Parisen onartutako Hitzarmena garrantzi handiko mugarrria da klima-politika globalaren arloan, eta 2°C-ko helburua inoiz baino bideragarriagoa bihurtu da.** Eta hori lortu du ekintza global koordinatu eta eraginkorra bideratuta. Hitzarmen honek alderdi askotan gaingaitzen ditu aurrekoak: solidarioa eta unibertsala da: behar bezain malgua da gizartearen bilakaerara egokitzeko; justua da kasu ezberdinei modu ezberdinetara heltzen dielako; sinesgarria da epe laburrera bideragarriak diren konpromisoetan oinarritzen delako; eta handinahikoa eta suspergarria da argi eta garbi definitzen duelako denok partekatzen dugun etorkizunari buruzko ikuspegia.

ERREFERENTZIAK:

[1] COP21, "Adoption of the Paris Agreement. Proposal by the President. Draft decision -/CP.21." CMNUCC, 2015.

ESKER EMATEA:

Policy Briefing hau CICEP - Retos estratégicos en la política energética y climática internacional proiektuaren baitan egin da.

bc³

BASQUE CENTRE
FOR CLIMATE CHANGE
Klima Aldaketa Ikergai

BC3 Policy Briefing Series-en argitalpena Mikel González-Eguino eta Sebastien Foudi-ren lana izan da.

Txosten honetan adierazitako iritziak txosten-egileen erantzukizuna dira eta ez dute zertan adierazi Basque Centre for Climate Change - Klima Aldaketa Ikergai (BC3) zentroaren jarrera.

BC3 Policy Briefings txostenak Interneten eskuragarri daude.

<http://www.bc3research.org/policybriefings>

BC3 Policy Briefings txostenei buruzko kontsultetarako:

E-mail: mikel.gonzalez@bc3research.org o sebastien.foudi@bc3research.org